

आचार्यः / M.A

अस्यां कक्ष्यायां द्वैतवेदान्तः, नवीनन्यायः, ज्यौतिषम्, अलङ्कारश्चेति चत्वारो विभागाः पूर्ववत् । कक्ष्येयं वर्षद्वयावधिकी । अत्र प्रथमे द्वितीये च वर्षे समवायेन तत्तच्छास्त्रसम्बद्धाः पञ्च पत्रिकाः सन्ति । अत्र प्रवेशस्य नियमः तावदयम् -

१. समानजातीयायां वेदविभागीयायां वा शास्त्रिपरीक्षायाम् उत्तीर्णत्वम् ।
२. विद्वन्मध्यमापरीक्षायां तत्समानायां वा परीक्षायाम् उत्तीर्णत्वम् ।
३. संस्कृतसहिता पदवी (B.A etc.), संस्कृतस्नातकोत्तरपदवी (M.A. San), शास्त्रान्तरीयविद्वन्मध्यमा, तत्समाना वा अन्या काचित् - एतासु परीक्षासु अन्यतमायाम् उत्तीर्णत्वम् ।
४. शास्त्रान्तरीयायाम् आचार्यपरीक्षायाम्, तत्समानायां वा अन्यस्यां कस्याञ्चित् शास्त्रीयपरीक्षायाम् उत्तीर्णत्वम् ।

एतेषु अन्यतमा अर्हता अपेक्ष्यते ।

सूचना : अत्र यः तृतीयः चतुर्थश्च नियमः तदनुसारेण प्रवेशे कर्तव्ये तत्तच्छास्त्रीयज्ञाननिर्णयार्थं महाविद्यालयेन कार्यायां परीक्षायाम् उत्तीर्णत्वम् अपेक्ष्यते

आचार्यकक्ष्यायां द्वैतवेदान्तः, नवीनन्यायः, ज्यौतिषम्, अलङ्कारश्चेति शास्त्रिकक्ष्यायामिव चत्वारि शास्त्राणि सन्ति । तत्र परीक्षापद्धतिः अर्धवर्षीया वर्तते (Semister Exam system) । प्रथमे वर्षे पञ्च पत्रिकाः सन्ति, यासु लेखनपरीक्षायाः सप्ततिः (७०), आन्तरिकाश्च त्रिंशदिति (३०) समवायेन शतमङ्काः ।

१. द्वैतवेदान्तः

१. प्रथमा अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-१.	तत्त्वप्रकाशिका-प्रथमाध्याये प्रथमपादे आदिमानि ५ अधिकरणानि(४०)		
ब्रह्मसूत्रभाष्यम्	भाष्यमात्रम्-प्रथमाध्याये द्वितीयः पादः	(३०)	७०
२. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-२.	तत्त्वप्रकाशिकासहितम् (प्रथमाध्याये आनन्दमयाधिकरणात् प्रथमपादसमाप्तिं यावत्)	(४०)	
ब्रह्मसूत्रभाष्यम्	भाष्यमात्रम्-प्रथमाध्याये तृतीयः पादः	(३०)	७०
३. विष्णुतत्त्वनिर्णयः	वेदापौरुषेयत्ववादसमाप्तिं यावत्		७०
४. न्यायसुधा	ओतत्ववाची ह्योङ्कार इत्यतः प्राक् १.१.१		७०
५. स्वशास्त्रेतिहासः	भारतीयदर्शने ४५०-४९२ पृष्ठानि		७०

२. द्वितीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-३.	भाष्यमात्रम्-चतुर्थोऽध्यायः	७०
२. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-४.	तत्त्वप्रकाशिकासहितम्-प्रथमाध्याये चतुर्थः पादः	७०
३. विष्णुतत्त्वनिर्णयः	प्रामाण्यवादात् वर्णनित्यत्ववादं यावत्	७०
४. न्यायसुधा	ओतत्त्ववाची इत्यतो बन्धमिथ्यात्वपर्यन्तम् १.१.१	७०
५. द्वैतनिबन्धाः	(पद्मनाभतीर्थः, त्रिविक्रमपण्डिताचार्यः, नारायणपण्डिताचार्यः, जयतीर्थः, व्यासतीर्थः, विजयीन्द्रतीर्थः, वादिराजतीर्थः, रघूत्तमतीर्थः, राघवेन्द्रतीर्थः, विद्याधीशतीर्थः, पञ्च भेदाः, भगवतः सृष्ट्याद्यष्टकर्तृत्वम्, जीवत्रैविध्यम्, मोक्षस्वरूपम्, प्रमाणत्रैविध्यम्, विशेषः, मोक्षसाधनम्, अन्विताभिवादनवादः, स्वप्नसत्यत्वम्, तारतम्यव्यवस्था)	
	७०	

३. तृतीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-५	भाष्यमात्रम्, द्वितीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ	७०
२. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-६.	भाष्यमात्रम्, द्वितीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ	७०
३. न्यायामृतम्	पञ्चममिथ्यात्वसमाप्तिपर्यन्तम्	७०
४. न्यायसुधा	असद्विलक्षणज्ञस्यै इत्यारभ्य 'प्रत्यक्षवच्च प्रामाण्यम्' इत्यतः प्राक्	७०
५. तत्त्वपेटिका	हेतुदोषाणां विरोधादिषु अन्तर्भावनिरूपणं यावत्	७०
४. चतुर्थी अर्धवर्षीयपरीक्षा		
१. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-७	भाष्यमात्रम्, तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ	७०
२. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्-८.	भाष्यमात्रम्, तृतीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ	७०
३. न्यायामृतम्	सामान्यतो मिथ्यात्वभङ्गमारभ्य सोपाधिकत्वसमर्थनं यावत्	७०
४. न्यायसुधा	'प्रत्यक्षवच्च प्रामाण्यम्' इत्यतः जिज्ञासाधिकरणसमाप्तिं यावत्	७०
५. सर्वसिद्धान्तसारासारः	चार्वाकबौद्धजैनसांख्यमतविवेचनम्	७०

आन्तरिका अङ्काः (३०)

१. द्वौ लघुप्रबन्धौ महाविद्यालयस्तरानुगुणौ	५+५=१०	
२. द्वे लघुपरीक्षे	५+५=१०	
३. द्वे वाक्यार्थगोष्ठ्यौ (रुचिरभारतीसभायां भाषणद्वयम्)	५+५=१०	३०

२. नवीनन्यायः

१. प्रथमा अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. व्युत्पत्तिवादः	आदितो मुखं चन्द्र इति रूपकालङ्कारबोधं यावत्	७०
२. हेत्वा.सा.निरुक्तिः-१	प्रथमं लक्षणम्	७०
३. न्यायकुसुमाञ्जलिः-१.	प्रथमस्तबके १५ कारिकाः	७०
४. सव्य.सा.निरुक्तिः-१.	प्रथमलक्षणे व्याप्यवत्तासंशयस्य पृथक् व्यापकवत्तासंशयहेतुत्व- पक्षे दोषवारणपर्यन्तम्	७०
७. स्वशास्त्रेतिहासः		
	(वैशेषिकसूत्राणि, न्यायसूत्राणि, नवीनन्यायप्रवृत्तिः, गङ्गेशोपाध्यायः, पदार्थविचारः, प्रमाणविचारः, न्याये ग्रन्थकर्तारः, वैशेषिकदर्शने ग्रन्थस्य प्रणेतारः)	७०
२. द्वितीया अर्धवर्षीयपरीक्षा		
१. व्युत्पत्तिवादः-२.	णिजन्तयङन्तप्रयोगनिरूपणं यावत्	७०
२. हेत्वा.सा.निरुक्तिः-२.	द्वितीयं लक्षणम्-अत्र वदन्तीति कल्पपर्यन्तम्	७०
३. न्यायकुसुमाञ्जलिः-२.	द्वितीयः स्तबकः	७०
४. सव्य.सा.निरुक्तिः-२.	द्वितीयलक्षणात् सिद्धान्ते प्रथमलक्षणं यावत्	७०
५. न्यायसारः	आदितः प्रत्यक्षसमाप्तिं यावत्	७०
३. तृतीया अर्धवर्षीयपरीक्षा		
१. शब्दशक्तिप्रकाशिका-१.	आदितो निपातलक्षणं यावत्	७०
२. अवयवः-१.	न्यायलक्षणम् अवयवलक्षणं च	७०
३. प्रामाण्यवादः-१.	आदितः प्रथमविप्रतिपत्तौ अप्रामाण्याग्राहकतेति दलस्य प्रयोजननिरूपणं यावत्	७०
४. शक्तिवादः-१.	विशेषकाण्डे आदितः पुष्पवन्तपदशक्तिविचारं यावत्	७०
५. न्यायकन्दली-१.	आदितः साधर्म्यवैधर्म्यप्रकरणसमाप्तिं यावत्	७०
४. चतुर्थी अर्धवर्षीयपरीक्षा		
१. शब्दश.प्रकाशिका-२.	वाक्यनिरूपणादारभ्य पारिभाषिक्यादिसंज्ञावर्णं यावत्	७०
२. अवयवः-२.	प्रतिज्ञालक्षणे वह्न्यादिसाध्यके अव्याप्तिमाशङ्क्य 'बोधा विशिष्य कर्तव्या इति दिक्' इति परिहारं यावत्	७०
३. प्रामाण्यवादः-२.	अग्रिमे भागे प्रथमविप्रतिपत्तिसमाप्तिं यावत्	७०
४. शक्तिवादः-२.	तच्छब्दशक्तिविचारादारभ्य विशेषकाण्डसमाप्तिं यावत्	७०
५. न्यायकन्दली	द्रव्यनिरूपणादारभ्य सृष्टिसंहारं यावत्	७०
आन्तरिका अङ्का द्वैतवेदान्तवत्		

३. ज्यौतिषम्

१. प्रथमा अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. सिद्धान्तशिरोमणि:-१.	आदितो मध्यमाधिकारं यावत्	७०
२. गोलाध्याय:-१.	आदितो मध्यमगतिवासनां यावत्	७०
३. श्रीपतिपद्धति:-१.	१, २, ३ अध्यायाः	७०
४. प्रश्नमार्ग:-१.	१-८ अध्यायाः	७०
५. स्वशास्त्रेतिहासः	भारतीयदर्शन (२४६ तः २६४ तमं पृष्ठं यावत्) लोकमणिदलालकृतो भारतीयज्योतिषशास्त्रेतिहासः- वेदाङ्गज्यौतिषस्य गणितस्कन्धस्य चेतिहासः (१-११८)	७०

२. द्वितीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. सिद्धान्तशिरोमणि:-२.	स्पष्टाधिकारः, त्रिप्रश्नाधिकारे अक्षक्षेत्राणि, प्रश्नोत्तराणि च	७०
२. गोलाध्याय:-२.	ज्योत्पत्तितो गोलबन्धाधिकारं यावत्	७०
३. श्रीपतिपद्धति:-२.	४-८ अध्यायाः	७०
४. प्रश्नमार्ग:-२.	९-१६ अध्यायाः	७०
५. स्वशास्त्रेतिहासः	भारतीयज्योतिषशास्त्रेतिहासः - होरासंहितास्कन्धयोः इतिहासः (११८-२३३)	७०

३. तृतीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. सिद्धान्तशिरोमणि:-३.	पर्वसम्भवात् सूर्यग्रहणं यावत्	७०
२. गोलाध्याय:-३.	त्रिप्रश्नवासनातो दृक्कर्मवासनां यावत्	७०
३. बृहत्संहिता-१.	१-१० अध्यायाः	७०
४. प्रश्नमार्ग:-३.	१७-२४ अध्यायाः	७०
५. अर्वाचीनज्यो.विज्ञानम्	१-५ अध्यायाः	७०
४. चतुर्थी अर्धवर्षीयपरीक्षा		
१. सिद्धान्तशिरोमणि:-४.	ग्रहच्छायाधिकारात् पाताधिकरणं यावत्	७०
२. गोलाध्याय:-४.	शृङ्गोन्नतिवासनात ऋतुवर्णनं यावत्	७०
३. बृहत्संहिता	११-१३, ५३-६० अध्यायाः	७०
४. प्रश्नमार्ग:-४.	२५-३२ अध्यायाः	७०
५. अर्वा.ज्यो.विज्ञानम्-२.	६-१० अध्यायाः	७०

आन्तरिका अङ्का द्वैतवेदान्तवत्

४.अलङ्कारः

१. प्रथमा अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. रसगङ्गाधरः-१.	प्रथमानने रसवादः-‘एवं च संक्षेपेण निरूपिता रसाः’इति यावत् ७०	
२. ध्वन्यालोकः-१.	प्रथम उद्द्योतः	७०
३. प्राकृतप्रकाशः-१.	१-५ परिच्छेदाः	७०
४. कादम्बरी	कथामुखम्-‘आदितः शनैः शनैरब्रवीत् । श्रूयतां यदि कौतूहलम्’ इति वाक्यं यावत्	७०
६. स्वशास्त्रेतिहासः	भारतीयदर्शन-अलङ्कारशास्त्रम् (पृ.१-७२)	७०

२. द्वितीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. रसगङ्गाधरः-२.	प्रथमानने उर्वरितो भागः	७०
२. ध्वन्यालोकः-२.	द्वितीय उद्द्योतः	७०

३. प्राकृतप्रकाशः-२.	६,७,८ परिच्छेदाः	(३०)
सेतुबन्धम्	प्रथम आश्वासः	(४०) ७०

४. कादम्बरी	कथारम्भः-उज्जयिनीवर्णनात् चन्द्रापीडस्य नगरं प्रति प्रस्थानं यावत् (अस्ति सकलत्रिभुवनललामभूता . . बन्दिजनैः स्तूयमानो नगराभिमुखं प्रतस्थे)	७०
५. संस्कृतनाटक	आदितः शूद्रकस्य देशकालादिनिरूपणं यावत्	७०

३. तृतीया अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. व्यक्तिविवेकः-१.	प्रथमो विमर्शः-दशदोषनिरूपणपर्यन्तः, ४४ तमीं कारिकां यावत्	७०
२. रसगङ्गाधरः-२.	द्वितीयानने उपमा, उपमेयोपमा, अनन्वयश्च	७०
३. ध्वन्यालोकः-२.	तृतीय उद्द्योतः-प्रकारोऽन्यो गुणीभूत . . इति कारिकां यावत्	७०
४. वेणीसंहारम्	१, २, ३ अङ्काः	७०
५. काव्या.सूत्रवृत्तिः-१	१, २, ३ अधिकरणानि	७०

४. चतुर्थी अर्धवर्षीयपरीक्षा

१. व्यक्तिविवेकः-२.	प्रथमविमर्शे अवशिष्टो भागः, तृतीयविमर्शश्च	७०
२. रसगङ्गाधरः-२.	द्वितीयानने असमालङ्कारात् रूपकनिरूपणसमाप्तिं यावत् (५०)	
रुद्रटकृतः काव्यालङ्कारः	चित्रालङ्कारप्रकरणम्-सावयवादिभेदा न सन्तीति यावत् (२०)	७०
३. ध्वन्यालोकः-४.	तृतीय उद्द्योतः-प्रकारोऽन्यो गुणी . . . इत्यतो ग्रन्थसमाप्तिं यावत्	७०

४. वेणीसंहारम्-२.

४,५,६ अङ्काः

७०

५. काव्या.सूत्रवृत्तिः-२

४,५ अधिकरणम्

७०

आन्तरिका अङ्का द्वैतवेदान्तवत् ।